

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Op den Feestdagh vande Hemeluaert vande glorieuse Maeght, vande maniere hoe datmense profijtelijck groeten ende eeren sal, ende hoe gereet datse is voor die haer aenropen, en[n] hoe dat sijste ten H. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

door den Heere / onsterffelycke dancksegginghe
geuende door sulcken magnifiken offerhande /
als hem door het leuentmakende Sacrament
Christi gegont was. Daer na bat hy den Heere
denotelyc / dat hy alle de daet des salicheyts die
hy den goedertieren Heere door sijn verdienste
hem soude gewerdigen opt in eenige mensche
te wercken / dien heel soude glorienelyc wercke
in haer siele die t'sijnder eeren wille dat ouer-
edele Sacrament gheoffert hadde.

Hoe pro-
fijtelijck
dat dese
vereenin-
ge is aen
den genē
die dus
Commun-
iceert.

Op den Feestdagh vande Hemeluaert vande glo-
riuse Maeght, vande maniere hoe datmense
profijtelijck groeten ende eeren sal, ende hoe
gereet datse is voor die haer aenroepen, en hoe
dat sijse ten H. Sacramente bereydt maeckt,
ende oock van haer onvytsprekelijcke glorie,
ende vande maniere hoe datmē Te Deum lau-
damus singhen sal.

DAT XLIX. CAPITTEL.

ALs nu was nakende den feestdagh vāde
opneminghe vande onbebleete Maeght / en
dese wederom te bedde lagh / ende oock niet en
coste na haer begeerte ter eeren vande saligste
Maeght den Ave Maria lesen na het getal vāde
jaren diese op aertrijck geleest heeft / soo dedese
noch haer beste om dit getal te verbullen / seer
denotelyc door dese dzy affnūdingen oft bedep-
lingen / te weten: Ave Maria, gratia plena, Domi-
nus tecum, ende alse dese met noch andere ver-
scheydē gebedekens / die haer by ander persoo-
nen om aen ons lieue Vrouwe op te offeren
beuolen waren t'samen ooc denotelyc opoffer-
de / soo heeft de gratieuse Maeght haer vero-
penbaert ghecleedt met eenen groenen mantel
die blont aen alle stijden beset met gulde blom-

Visioen.

De Heyli-
gen voor-
den door
onse gebe-
den ende
goede be-
geerten
verciert.
Dat ciraet
geeft sijn
vveer-
schijn in-
de sielen
der bid-
ders.

De goe-
dertieren
heydt des
Heeren
int vergel-
den vade
Gods me-
tice vver-
ken.

men inder manieren oft clauerblapkens ghe-
weest hadden/ende sy heeft gesept: Siet soo veel
woorden als elck van hun ghebedekens heeft
(booz de welcke ghy my dit nu offert) soo veel
blomkens hebben sy my ghegeuen tot ciraet/
waer van elc meer oft min ienicht vertoont/na
dat elc van hun int bidden de meyninge meer
oft min puerlijc by gebzocht heeft/ende ic geue
den wederschijn van die blommen inde sielen
van elc een van die personen die my die gebe-
den toe geboeght hebbe: op datse daer door my-
nen Soue ende het hemelsche heyz behaeghlye
souden zyn. Ende de salige Maeght die scheem-
doek noch onder de clauerbladers gemengelt
te hebben sommighe roosen met ses bladeren/
die seer bloncken / waer van de dzy bladeren
schenen te zyn als gout/ vertiert wonderlijck
met verscheyden gesteenten. De ander dzy bla-
deren die hier tusschen beyden waren/schenen
te zyn van sommighe andere ontweerde lichte
beruen die gheschackiert waren. Waer door sy
berstaen heeft dat door de dzy goutwe bladeren
beteekent werden de dzy boozs. affsnijdinghen
oft bedeylingen vande Aue Maria, waer mede
sy inde cranckhepdt met arbejdt de glorieuse
Maeght ghegroet hadde. Waer by de Heere
door sijn goedertierenhepdt noch andere dzy
beruen diemen niet en can noemē/by geboeght
hadde booz die andere dzy bladeren. Een booz
die liefde diese gehadt hadde in te groeten ende
te louen sijn soetste Moeder. Dat tweede booz
de verscheydenheyt: waer door (alffe sagh datse
anders niet en coste/ maer de dzy affsnijdingen
oft bedeylingen ghelesen hadde. Het derde booz
het vast betrouwen / waer door sy betroude/
dat so wel de Heere als sijn lieue Moeder soude
aan.

aenbeerden sulcs alse vermochte. Hier na on-
 der de pynten (na de welcke men soude stighen
 de Misse bande Vigilie bande assumptie) soose
 dooz het binnenste bewegen van haer herte de
 Heere bat dat hy hem sonde ghetweerdighen te
 hercrigen by syn soetste moeder booz haer gra-
 tie ende ionste / om dat haer dochte datse noyt
 haer dienst en hadde gedaē / gelijc dat wel sou-
 de betaemt hebben. De Heere hem buyghende
 met de meeste vriedelicheyt inde soetste omhel-
 singhen van syn Moeder / heeft haer gepresen-
 teert alle de liefde / waer dooz hy opt als haer
 hint r'haerwaerts was genepght gelveest / seg-
 gende: Weest gedachtigh liefste Moeder dat ic
 om uwen wille den sondarē ben genadigh ge-
 weest / ende aensiet dese myne wtuercozene met
 sulcken toegenepgē / al oft sy alle de dagen van
 haer leuen v behaeghlijc gelveest hadde / ende v
 met de meeste deuotie gedient hadde. Waer op
 de maeghdelycke Moeder als heel ghesmolten
 zijnde / ende in eenen honich verandert / scheen
 haer heel met alle haer salicheyt ter liefde van
 haren Sone tot dese te begeuen. Hier na onder
 de Misse die begint *Vuluum tuum*, als inē las de
 Collecte: *Deus qui virginalē aulam*, &c. soo
 heeft de Heere Jesus hem aen syn salighste
 Moeder vertoont met sulckē onweerdeerlijcke
 vriedelicheyt ende minnelicheyt / al oft hy in
 haer op die ure vernieut hadde menigh bulde-
 lijc alle de blyschappen diese ghehadt hadde in
 syn heylighste ontf. nckenisse / gheboorte / ende
 andere blyschappen van syn menscheyt. Ende
 als S. Gertruyt deuotelijcker lette op dese
 woorden / te weten: *Vt sua nos defensione mu-*
pitos iucundos faciat, &c. scheen de teere Moeder
 het goederlijc haren mantel wt te sprepen
 als

Noteert
 dat vvy
 een gode-
 vruchtige
 verbeter-
 ringhe
 door Cir-
 cum mo-
 gen ver-
 krijghen,

Een gebee
 Christi.

Degoeder
 tiercheyt;
 vande
 Maeghde-
 lijcke
 Moeder.

de maegh-
 delijcke
 Moeder
 ontfangt-
 se al die
 tot haer
 comen.

Dē dienst
en hoede
der Enge-
len ouer
de Godt-
vruchtige
De Enge-
lē beva-
ren ons
vā de boō-
se geesten
ende ver-
voorderē
ons tot
het goet.

de goeder
richeyt
vā Maria
tot de son-
daers die
tot haer
loopen.

als om te ontfangen / alle die tot haer hunnen
toeblicht namen / in haer sonderlinge behoe-
denisse. Alsdoen quamen de H. Enghelen ende
bzochten booz haer alle de persoonen die hen
dooz sonderlinge deuotie oft ghebeden tot dien
Jfeestdagh bereydt hadden / inde gedaente van
fraeye maeghdkens / die eerwerdelijck booz
haer sittende als dochterkens booz haer lieden
Moeder al om werden beschermt dooz dē diēst
der Engelen / ende behoedt booz de laghen der
booser geesten / en daer by verboozdert tot alle
goede werken. Sy heeft verstaen dat sulcken
hoede der Enghelen vercreghen werdt dooz de
booz. woorden vande Collecta / te wetē: Vt sua
protectione munitos, &c. want tot hare gebede
een groote menichte der beschermende Engellē
bewaert alsulcke / die de gloriense Maeght aen-
roepen. Daer na schenen als onder hare roch-
te loopen sommige beestkens van verscheyden
soorte / waer dooz beduydt werden alle de son-
daers die een sonderlinge deuotie tot haer heb-
ben. De Moeder des berinherthepds dese
beestkens liefelijc ontfangende / ende als met
haer cleedt bedeckende / raecte die met haer
delicate handt aen / ende berstreylde die / ende
bewees hen ooc minnelijc seft / gelijc yemādt
met syn hondken speelt / daer dooz blyckelijck
te kennen genende hoe berinherthelijck dat sijse
aenbeert alle die haer aenroepen / ende hoe dat
sijse dooz haer moederlijcke goedertierenhepdt
beschermt ende behoert / ooc die inde sondē zyn-
de noch in haer betrouwen: ter tijt toe dat se die
waerachtelijc versoent dooz penitentie met ha-
ren Sone. Maer als mē de H. hostie inde Masse
verhief / scheen de Heere Iesus met alle de sa-
licheyt van sijn Godtheyt ende menscheyt inde
gedaente

ghedaente bande hostie des Sacraments sijn seluen te gheuen / aen alle die met deuotie inde Misse waren / ter eerē van sijn soetste Moeder met begeerten van haer op den seestdagh des Hemelbaerts deuotelijc te dienē: op datse dooz het leuen bande Goddelijcke cracht alle soetelijc aengelocht zijnde / ende soetelijc vermaecht / souden versterct wordē in hunnē goeden wille / gelijc yemandt nu vermaect zijnde wordt versterct dooz een spijse die met bescheyden specetijen en sausen gecooct is. Maer so het Conbēt na de Misse ginc na de insertinge ten Capittelle waerts / soo heeftse ghesien dat de Heere Iesus met een ontalijcke menichre der Engelen quā na r Conuent / verwachtende de vergaderinge met een groote blyschap / het welck sy seer verwonderende / seyde tot den Heere: Waerom o mijnē liefsten Heere comt ghy tot dit Capittel met sulcken inweerdicheyt ende menichre der Engelen / daer wy nochtans geen sonderlinge deuotie toe en hebben / gelijc wy gehad hebben inde Wigilie vā h heylighste geboorte en menschwordinge? De Heere antwoorde: Ic bē daerom gecomen gelijc eenē Vader des huysgesins sijn gasten die hy genoyt heeft vziendelijc wilcom heet. Maer hebē ter eerbiedinge vā mijn soetste Moeder / tot vercondinge vanden seestdagh van hare hooge hemelbaert / sal ick dooz een sonderlinge liefde ontfangen alle die desen seestdagh deuotelijc willen vieren. En daeren bouen sal ick dooz de autoziteyt van mijn Godtheyt absolueren / alle die met ootmoedicheyt ende deuotie belijden de onachtsaemhedē diese tegen hūn Orden gedaen hebben. Ende de Heere heeft daer noch by geboecht / op dier voegen ben ic int Capittel met **D. L.** in alle seestdagen /

VVar dat Christus vveret in de Misse ouer die deuotelic inde Misse zijn. de cracht van die vverckin ghe. Christus comt met de Engelen tot de deuote vergadering der menschen.

VVar dat Christus daer in doet.

Het is profijtelic de seestdage te vieren, ende sijn onachtsaemheyt te bekēnē

Christus
is inde
Capittele
De H.
Macchtis
daeghs te
voren haer
hemel-
uaert heel
verslondē
geveeft
in Godt.
De H. Ma-
ria is ten
dry uren
s'nachts
opgeno-
men ghe-
veeft en
met Godt
veree-
nicht.
De Psal-
men vāde
H Kerck
sijn Godt
aengenaē
en soede
Heyligē.

Noteert
hier ende
int ver-
volgh dē
invloed
Godts.

dagen/en daer-en-bouen al dat ghy daer doet/
dat ontfange ic op die maniere/gelijck ick ber-
toont hebbe inde Vigilie van Kersnisse. Hier
na soose haer sonderlinge deuotelyck hadde ter
Nonen tijdt/wanneer na ons ordinantie den
feestdagh van v hemels -vaert begint / heeft se
verstaen door de verlichtnisse Godts / dat de
salighste Maeght Maria daeghs te voren haer
opheminge ontrent den Nonen tijt so heel ber-
slonden is geweest in Godt/dat alle menschen
wtgedaen zynde/nu int boozspel vande hemel-
sche wellustigheden door den Gheest Godts int
leuen gehouden werdt tot die genoechlycste ure
toe/alffe ontrent de derde ure des nachts te ge-
moete is gegaen den Heere die tot haer quam/
ende dat met die meeste blyschap / soose nu be-
reydt was gemaect opt volcomelijcste met alle
soorten van deughden niet hebbende dat haer
gemoet berispte / ende soo als bliegende in sijn
armen eenen geest met hem gheworden zijnde/
is gegaen int verinogen van alle de saligheden
van sijn Godtheit. Maer so onder de Desyeren
de Psalmen gesongen werden / scheen de Heere
alle de dingen waer door hy inde Psalmen ber-
heuen wordt in sijn Goddelijc herte te trecken/
ende van sijn herte te stieren tot de H. Maeght
als een gedruys des waters/dat gheweldelijc
ouertloopt : waer door de doorluchtige maegh-
delijcke Moeder soo veel inbloedingen ontfan-
ghen heeft alffe weerdigheden was besittende
der verdiensten. Ende soomen sanc de Antiph.
Totā pulchra es, &c. Dese vallende inde omhel-
singē des Heeren / bede haer beste om alle dese
woorden soetelijc te doen clincken door het in-
strument vānt herte des Heeren/tot gedachte-
nisse van die soetste feest bewysingē/waer door
geloof

gelooft wordt dat de Sone vandē alderhoogh-
 sten met dierghelike woorzen seest betwisen
 heeft aen sijn alderheylighste Moeder. En siet
 dooz sulcken deuotie het gedruys van dat God-
 delijck herte crachtelijck ouerbloepende/ is soo
 grootdadelijc ingestort gewordē inde siele van
 de Maeght/ dat dooz het groot geweld den in-
 bloedt scheen achterwaerts te springhen al oft
 lichamelijcke sterren geweest hadden die won-
 derlijck bloncken: De welcke de Coninghinne
 der Hemelen tontom omcingelende/ haer dooz
 een ontwtsprekelijcke scapheyt vertierēde ver-
 heught maecten. Sommighe schenen dooz de
 menighe op de aerde te ballen / de welcke alle
 de Heyligen opzapende ende die booz den Heere
 met blijdschap presenterende werden dooz ver-
 wonderinge der seluer op een ontwtsprekelijcke
 maniere verheught. Waer dooz beduydt wort/
 dat alle de Heyligen vande ouerbloedicheyt der
 weerdicheden ende verdiensten vande salighe
 Maeght ouerbloedelijc blij/schap/ glorie/ ende
 onepudelijcke salicheyt scheppen. En so alle de
 H. Engelen hen voegende inde tubileringe des
 verheugens/ met de deuotie van die vande ver-
 gaderinge r/samen met een boys songen soete-
 lijc het Resp. Quæ est ista, &c. het welc voleynt
 zijnde/ heeft de Sone Godts in eenen hooghen
 toon begost dē veers: ista est speciosa, &c. Wijs
 Goddelijc herte de vinger vaden H. Geest sche-
 re beweghen om te louen en gloriens te maken
 de ghebenedijde Maeghdelijcke moeder vanden
 alle schepselen. Onder den Hymno: Quem terra
 pontus, &c. de saligste Maeght als wtbloep-
 ende van wellusticheyt/ scheen niet låger haer
 te connen houwen / ende dus heeft sy haer be-
 geuen op de vofte van haren liefften Sone/ rñ
 a's

De oner-
 vloedichz
 vande ver-
 dienften
 en glorie
 van Maria
 die voort
 ouerghe-
 stort tot
 alle de
 Heyligen
 De Eng-
 len met
 Christo
 louen de
 H. Maegt
 laet de
 ketters
 hen scha-
 men van
 hun blas-
 phemeu-
 sche hoo-
 uerdichz

Hoe aen
genaem
dat aen de
moeder
Godts is
de deuotie
der geloo-
uigher.
De maegt
bidt voor
de Kercke
sy verlicht
die haer
denotelijc
aenroepē

als inde iubileringe bande hemelsche iustiche-
den/ heeft sy gerust tot den beer's toe. O gloriosa
Domina, aldoen ghelijck oft sy door de deuotie
bande geloouige hadde versocht gewordē/ haer
opheffende heeft se aen hen allen ghegheuen de
handt van haer minnelijck bystandt en moe-
derlijcke vertroostinghe. Maer aen den beer's
Deo Patri, &c. opstaende scheense dymael te
nijgen met de meeste eerbiedinge/ ter eeren/ en
ter glozie bande altijt eertweerdige Dymbuldic-
hept. Ende so is sy gebleuen tot den Magnificat
toe biddende booz de Kercke. Maer onder de
Antiph. Virgo prudentissima, heeft se nedergela-
ten een hemelsch licht tot alle die haer deuote-
lijck aenriepen.

Op eenen anderē tijdt ooc op den feestdagh
van haer glozieuse Hemelbaert. Als dese nau-
welijcs door swacheyt der crachten ghebrocht
roste worden tot de plaetse vant gebet daerse de
Nettenen soude hoozen/ ende aldaer vermoep
sat. Ten lesten heeft dien daer opstaet inden
oosten haer besocht de Heere/ door het ingewat
van syn bermherticheyt. Ende het dochte haer
int feste Resp. dat se was inden Geest op de ghe-
noechlijcke feest daer de maeghdelijcke Moeder
betalende den schult des vleesch/ clam op-
waerts naer hemelric. Van het booz. Resp. af
te weten: vā Super salurem, &c. tot den Te Deu
laudamus toe en weter niet gesongē daerse niet
een sonderlinge verstandt van een wonderlijc
verheugen in en ontsinck/ waer van ick onder
bele weynige hier wtleggen sal / soo berre men
dat tot het wterlijc verstandt brengen can. Het
scheen dat alle de vergaderinge der Engelen en
der Apostelen songen dat Resp. Super salurem,
&c. als gheluck biedende haer Vrouwē booz de
son

ſonderlinghe pꝛivilegien van haer weerdiche-
den. Ende als daer-en-tuſſchen de glorieuſe
Maeght door een ontweerdeſtliche ſoerticheydt
getrocke zijnde / als gaende tot het clooſter des
bleeſch ontfangen werdt inde ſoerſte omhel-
ghen van haren Sone. by den minnelgckſten
Jefus / den Vader det wiefen aennemende de
perſoone van de Kercke ſijn bevinde byzuydt en
haer armoede (die ſoo diep in ſijn herte ſtaet
gehecht) als willende die hemel aen ſijn Moeder
heeft in haer perſoone boozts gebrocht dat
ſeuenſte Keſp. te weten: Sancta Deo delicta, &c.
Daer na ſooſe als ghereeſchap maecte om
boozts te gaen / de Sone die niet een teere liefde
tot ſijn Moeder betweeght was ſcheen haer voer
noch niet meer lof te verbolgen. Waer ouer by
haer gegroet heeft door het 8. Keſp. Salve Maria,
waer op verbolgens de vergaderinge der Hey-
ligen by gebodeghy heeft / Salve pia mater Chri-
ſtianorum, &c. Daer na broozts gaende Jefus
inde perſoone van ſijn byzuydt de Kercke / heeft
daer by geboeght met luyde ſtemme: Virgo ſo-
lamen deſolatorum. Hier na als de ſaltghe
Maeght niet een ontweerdeſtliche danſen ſcheen
inden hemel te gaen met den leyſon: Audite me
diuini fructus, ſoo ſcheen alle het hemelſch hof
door de nieuwicheyt van ſulcken blijſchap ſoo
betoert te worden dat het niet gheen menſche-
lijcke tonge ſoude hebben connen wtgheleyde
worden. Sy ſcheen te come in een veſt dat was
van onbegripeliche luyſticheyt / het welck vol
was van alderhande blommen. Waerom als
geſongen medde dat heeſken: Et frondente in
gloriam, alle de blommen om te ontfange haer
ſonderlinge Coninginne / ſchenen tot elck van
hun bladeren te geuen een luyſticheyt des blin-

Christus
als Sone
verheft
ſijn moe-
der met
veel lofs:

Een onlo-
meinghe
vande he-
melſche
vrolijckz

liens/ en een soeticheyt vanden soetsten smaect/
 ende daer en bouen een gheluydt van een hel-
 der gheclanck / al oft het aetsort van alle de
 werelvt en het aldersoetste liebek hadde wil-
 len singen. Waer van de h. Maeght als dooz
 de onbergelyckelike hare salicheyt verheugt
 synde/ en met Godt haer verblidende/ sanc/
 Gaudes gaudēbo in Domino &c. Daer na Godt
 den Vader als versoent inde geheele volmaect-
 heyt van sulcken schoone Maeght/ heeft alle de
 strydende Kercke gebenedijt dooz de oter bloe-
 dicheyt des soetichepts/ seggende: Nō vocaberis
 amplius derelicta, &c. Daer na is alle den heyl
 Choor/ der Engelen wtgebozzen inden lof der
 Maeghdelycke Moeder hooghe intonerende
 Sexaginta sunt Reginæ, &c. te kennen gherende
 dat de Maeghdelycke Moeder was verheuen
 bouen haet Orden. Hier by soo heeft geboeght
 den Choor der Heyligen: Et octoginta concubi-
 næ, roepende dat de Maeghdelycke Moeder
 oock bouen haerlieden was ghepuzzelgeleert.
 Daer na songen alle hey de Choozen/ te wett
 der Engelen/ ende der Heylighen/ inde persoo-
 ne vande strydende Kercke/ Et adolescentularū
 non erat numerus, daer dooz oock de Moeder
 Godts/ gelyck dat recht is bouen hen verhes-
 sende. Daer na heeft den h. Geest den vertroo-
 ster met een soet geluydt daer onder geboeght:
 Vna est columba mea, al oft hy hadde willen
 segghen: Dese alleen hebbe ick ghetonden my
 alderbest gelyckende/ inde welke ick soetelyck
 hebbe connen rusten. Daer by heeft de Son
 Godts gheboeght: Perfecta mea, &c. al oft hy
 hadde willen seggen/ alle dat ic soo inde Godt-
 heyt als inde menscheydt ghewenscht hebbe te
 vinden/ dat heb ick opt volmaecte in haer ge-
 uonden

monden/waer onder Godt de Vader voeghde:
 Vna est Maria suz electa, &c. als dooz de ouer-
 bloedicheyt der liefde willende swygen/ dat hy
 in haer gheuoelde. Dat allez wylde hy wtzuc-
 ken dat sy was de wtuertrozen van haer Maer-
 der de Kercke. Daer na als alle het hemelsch
 Hof haer lof verhepde met Salve nobills, werdt
 se gestelt met bequame eertweerdicheyt op den
 thoon der glorien aen de rechter handt haers
 Soons. En daer na alle de inwoonders des
 hemels vooz den thoon van haer ryck t'sa-
 men vergadert zynde dooz de ouerbloedicheyt
 hāde goebertiereste ionste/ verheffende de loffe-
 lyche handelinge van haer leuen / songen met
 een onwtsprekelycke inblytatie het Resp. Beata
 es virgo Maria. Waer by de heele Synbuldic-
 heyt voeghde den beers Aue Maria, daer mede
 hern tenwende de soeticheyt vande Engelsche
 groete/die een het salighste begintfel is geweest
 van alle de salicheydt. Waer by de Choor der
 Heylighen voeghde: Ecce exaltata es, haer bid-
 deade datse vooz de stryde Kercke soude bid-
 den. Na dese dingen Godt de Vader genoechte
 hebbende/ om haer noch met wtgelesender lof
 te verheffen / in wiens gedaente hy syn welbe-
 hagen hadde / sanct op huyde het Resp. Aue
 speciosa, waer onder de Sone voeghde: Suna-
 mitis secundam cor summi Regis. Ende den H.
 Gheest dede daer toe: Aue mater Maria, en daer
 by quam den Soon/ ende seyde: Spiritu Sancto
 rekte, doen volghde daer op alle de vergaderin-
 ghen der Heylighen: Tu olim Ma. sor. Aegypt. daer
 op quam dat vande Choorzen der Engelen. Tu
 Theo. desperat, &c. Daer op alle de Heylighen
 t'samen inde persoone vande stryde Kercke
 dan knien byggende/songen: O Sancta; celsa.

Alle dat
 hemelsch
 Hof loofte
 de H.
 Maegke.

1877 254
 1877 254
 1877 254
 1877 254
 1877 254
 1877 254

¶ Het III. Boeck vanden Invloet des

¶ Na dese dingen int 12. Resp. Quæ est ista. de hee-
le Dybuldicheyt wchortelende int die afgron-
dige ouerwiltloepentheyt vande ior sighe voo-
lychert / sanc als dooz berwoderinge dat clac-
wt / als aen een yegelyc te kennen ghuende de
berdiesten vande salige Maeght. Ten lesten
heefste verstaen dat de salige Maeght selue met
alle het hemelsch hof / en hen vooz haer salighe-
makinge sanc: Te Deum laudamus: tot gloze
vande altydt eertweerdighe Dybuldicheydt.
Dooz den eersten beers wert verheuen t' samen
de heele Dybuldicheyt. Dooz de tweede beers:
Te xternum Patrem, wert sonderlinge Godt de
Dader verheuen. Dooz den derde / Tibi omnes
Angeli, den Sone Godts. Dooz den vierden /
Tibi Cherubini, den H. Geest. Ende soo heefste
verstaen dat dooz elc beers elc persoon verheuen
werdt / wtghesondert de seuen heersen. Tu Rex
Gloriæ Christe, &c. die sonderlinghe ghestert
werden tot Godt den Sone / hem louende vooz
elc een vande gheneychlycheden vande salighe
Maeght / dat sy die altydt dooz sijn hulpe had-
de gestiert tot den lof Godts / noch opt die had-
de laten byngen tot de berganchelyche dingen.
Maer dooz de verholgde beersen / Aeterna fac,
&c. soo werden wederom ouer ander elc vande
diz persoonen gepresen. Dooz alle welke din-
ghen sulcken verstandt aen dese / te weten / S.
Geertruyt ghegeuen werdt / datter geen beers
aen den Dader ghegeuen en werdt die hem soo
sonderlinge niet en diende dat het onmogelijc
scheen anders te verstaen. Diergelyck pastent
al wat den Zoon ende den H. Geest ghegeuen
werdt. Daer na soose tot haer seluen quam hi
dese ghenoechlyche feest / inde welke sy dooz
sulcke wonderlyche genoechte inden Geest ge-
weest

3rb 511
al hem
319
H
3dgn

Met vvar
eē deuotie
dat mē dē
Te Deum
laudamus
moet sin-
ghen.

we
fra
gin
lep
end
de
T
te
mel
tot
ge
lge
alle
rie
we
inb
ke
sich
bet
ren
nen
lette
na
blou
hoe
ende
mo
tro
lych
elc
geno
van
open
blou
een
wate

weeft was / heeftſe oock haer lichaem ſoo ver-
ſtraept geuonden datſe met ſulcken ſnellicheyt
ginc booz die ontrent haer ſtonden om haer te
lepen datſe geē gebzet altoos geboelt en heeft/
ende deſe geſontheyt heeft geduert tot datſe na
de Wiſſe lichamelijcke ſpijſe ghenut hadde.

Dyſen na deſen tyt alſſe wederom ſieck
te bedde lagh / ende inde H. Vigilie bande He-
melhaert bande glozose Maeght haer ſinnen
tot deuotie wilde begenē / ſo heeftſe inden Geest
geſien de H. Maeght als in eenen feer genoech-
lijcken hof vol met ſchoonder blommen van
alle veruen / die luſtigh gheplant was met wel-
riekende groenicheyt / ende ſy ſcheen nu inden
weerſten ſtrydt des leuē te zyn in een de ſilſte
inbileringe der ſoetſter beſchouwinge / de welt-
ke dooz de claerheyt van haer vriendelijcke aē-
ſicht ende minnelijcheyt van haer gelaet / wel
betoonde datſe vol was vā grāten. Daer wa-
ren in die hof de ſchoonſte rooſen ſonder dooz-
nen / en de witſte ſelien ende welriekende vio-
letten / en alderhande blommen ſonder crijt.
Maer van ooc dat wonderlijc is om ſeggen / de
blommen hoefe verder bande Maeght waren
hoe datſe ſchoonder ſchienen in gedaente / reuc /
ende cracht. Van welc elck beſonder de groot-
moedige Maeght den reuc rot haer treckende /
trock daer dooz in haer dooz een onweerde-
lijcke hemelſche begheerte alle de crachten van
elc blomme. En ooc dooz een onwſprekelijcke
genoechte wt aſemēde / die int Goddelijc herte
van haren lieſſten Zone (dat r'haerwaerts
open ſtondt) ſandt ſy de cracht bande boozſ-
blommen derwaerts. Daer werd̄ ooc geſien
een ontalliche menichte der Engelen die beſich
waren om ſulcke hare Keperinne te dienen /
pp 3 daerſe

daer se den aessen was scheppende vande reue
 der bloemen/ en sy loofden de Heere. Sy heeft
 daer ooc gesien S. Jan den Evangelist die de
 notelike bar ontrent het hoofte vande Maegh-
 delijcke Moeder / vanden welken de Moeder
 des Heeren scheen als eenen vadem die won-
 derlyc was tot haer in te trecke. Maer als dese
 in alle dese dingē seer verheught geweest was/
 so heeft se begost haer te verwonderen wat hier
 door beduydt werdt. Waer oort sy vande Hee-
 re geleert heeft: dat door den bouen vertoonden
 hof beduydt werde het lichaem vande onbe-
 smette Maeght / maer door de bloemen ver-
 scheyden deughden / waer door de salighe
 Maeght bequamelijck verciert was. Door de
 roosen die verder van de andere schenen / ende
 fraeyer / en niet meerder eertweerdicheyt van
 de salige geesten geeert werden / de wercken der
 liefden / so tot Godt als tot haren nasten / inde
 welcke hoese haer niet inerder pieter verbruydt
 heeft / hoese weerdiger bruychten daer door door
 Godt ghebruycht heeft. Maer door de liliē die
 stercker riecken ende aengener witticheyt
 besitten / werdt bereeckent de supnerheyt van
 hun heyligh leuen die de wtuercozen na ghe-
 volght hebben. Ende door dat de H. Maeght
 scheen als eenen vadem te trecke wt het herte
 van S. Jan wordt te kennen gegeuen dat de
 Maeghdelijcke Moeder een sonderlinge glorie
 ontfangen heeft van S. Jans wegen door alle
 het goet daerse te byper door sijn hulpe haer in
 heeft connen oeffenen in dit leuen. Ende alsoe
 vraghde wat profijt dat S. Jan van sulcken
 dingen hadde / heeft de Heere geantwoort: Maer
 soo veel trappen der liefde is mijn herte r' hem
 waerts soetelyc geneght / als sy behulpsicheit
 beroont

betont heeft tot de deughden van mijn Moeder dooz sijn sozghbuldicheyt. Dooz de persoon daer na bande salige Maeght die in den hof scheen te zijn / heeftse verstaen dat beduyt wert de gloziose siele vade Maeght / de welke wonderlyc haer berheugende bande vruchten van elck van haer deughden / de welke sy als met een groote danckbaerheyt treckende van haer lichaem / die wederom dooz haer seluen in Godt wtgestoort heeft. Ende dus scheense dien heelen dagh dooz te legghen inde iubileringhe tot de Metrenen toe : op welcken tijdt dese wederom opgetrocken zynde inde Geest onder het eerste Respon. heeft gesien de Moeder die bouen alle schepselen saligh is rustende op de borste van haren beminden Sone / inde selfste alderstilste ruste : aen de welke wederom de Soon wt sijn soetste herte met een ontweerdeerlycke genoechete inghestoort heeft alle de vrucht der deughden die sy eerstgancs in hem ghestoort hadde / toe danckbaerheyt die des te weerdiger is gheweest alsse in sijn Goddelijc herte eelder is geworden. Ende dese vruchte omcingelde haer inde ghe-daente der blommen / te weten : roosen en liliën der valleyen mit wtsprekelyck haer bercierende met de beionde ieuight. Maer Godt den Vader scheen het eerste Resp. selue met den aldersoetsten sanc hooz te vzenge / seggende: Vidi speciosam, &c. als daer dooz aen de Hemelse in woonders te kenneu genende hoedanighe dat hysse op aertryck gekent hadde / te weten : Gen dupue sonder blecke dooz de onnooselheydt die op quam bande beerskens der wateren der be-geerten : in wiens cleeren / dat is : conuersatie was een al te ontweerdeerlycken reuc des heylighepts. Ende gelyck de dagen der Lenten soo

Beloonin
ge vaden
dienst die
S. Jan aen
de H.
Maeght
ghedaen
heeft.

de strijde
de ende
triumphe
rede Kerc
ke die heb
ben inde
Hymnen
ende Col
lecten een
accoort.

omringhelden haer de blommen der roosen en
 de lelien der balleyen/dat is: bescheyen deugh-
 den. Hier by voegende den H. Geest het tweede
 Respon. inde persoone vande H. Maeght haer
 heylighste handelings weerdicheydt int licht
 bzeigende/sanc soetelyc: Sicut cedrus, &c. Daer
 na alle de Heyligen betweeght zijnde dooz de in-
 geestinge van sulcken lof als dooz vermonde-
 ringe songen het derde Resp. Quae est ista, &c.
 Dooz elcke van dese woorden creegh dese crac-
 ke een sonderling verstandt. Maer ouermits
 de swackicheyt van crachten en coste sy dat al
 niet onthouwen/ende soo alle de Heyligen met
 een eertweerdighe Processie vsamen comende
 dooz den Maeghdelycken throon vande gloziose
 Moeder / loofden haer met een het soetste ac-
 toort. Dooz het vierde Resp. Gaude Regina, &c.
 om dat sy was de machtige Coninginne/dooz
 de welcke haer nu scheen de claccheydt vant ee-
 wigh licht/die nu niet alles en was de Vrouwe
 vant aerteyt / maer terstondt soude vertoont
 wordē de Vrouwe vant heimeleyt/als die waer-
 schrelyck scheen de schoonste onder alle de
 Maeghden in alle fraeyheyt der deughden/en
 volcomenheyt der grātien / en die dooz de vol-
 licheyt van haer verinhericheyt te bate quam
 dooz haer moederlycke goedertierenheydt aen
 alle die in noot waren/ende datse hen was een
 vermeerderinghe vande ewige glozie. Maer
 mael sy niet haer verdiensten alle de verdienste
 der Heylighen vermeerderet. Alsdoen alle de
 Choozen der Engelen eertweerdelyc boozts co-
 mende songen met hulpe stemmen den veers:
 Fac nos latari, &c. Als dooz dese woorden haer
 bewegende tot de glozie van onthonden te zyn.
 Hier na songen alle de Heyligen Gloria Patri
 booz

door alle de gracie die aen dese Maeght is ghe-
 gont geweest/so na den lichaem als na der sie-
 len. Daer na alle de hemelsche inwoonders
 r'samen singende de vervolgende Antiph. ende
 Psalmen ter eeren Godts/ende der Maeghde-
 lijcke Moeder bevoorzsaecten een wonderlijck
 verstandt. Dus dan de edele Maeght ophef-
 fende onder het bysde Resp. met een de grootste
 danckbaerheydt inde iubilatje des lofs ende
 danckseggings/ sanck soetelijck dese woorden:
 Beatam me dicent omnes generationes, &c. En
 die heylighste siele die salighste is/ ontweerde-
 lijck bouen alle schepselen / ontbonden zijnde
 vanden bleesche reederijcke steunende onder
 de omhelsingen des Bruydegoms/op de armen
 van haren Zone/is verflonden geworden inde
 fonteyne van alle salighheit door een onbergh-
 lijckelijcke ouersalighste bereeninge/om nimmer
 meer daer wtgenomen te worden. Als doe
 het heel hemelsch hof wonderlijck verlicht zyn-
 de door de aengenaemste tegenwoordicheyt van
 sulcken wtneemende Coninginne/ en verheugt
 zijnde siende dat de siele van Maeghdekē was
 omheest met de soete omhellinge des Conincs
 door sulcken gheimeynsaem bestaen/ende datse
 verheuen werdt bouen alle Choozen der En-
 gelen ende heyligen/ ende datse ghestelt werdt
 aldernaest de **H. Drybuldicheyt**/hoztelae wt al
 dan sende wonderlijck om haer gelue te bieden
 tot haren lof met het seste Resp. Super salutem,
 &c. Ende so is dit visioen voleyndt. Siet hoe
 blyckelijck ist doorz beoortgaende met wat een
 goeder tierenheyt dat den minnelijcken Godt
 door sijn gauen der gracie die hy aen een doet/
 heel daer mede soect te helpen/als hy dese mael
 daer het visioen voleyndt heeft/ alwaer hy het

dzy iaren gheliden eerst begost hadde : op dat als ons eygen onachtsaemheyt ons sluyt den Geestelicken indloet der gracen / stende eenen lustigen hof ons gheopent / niet en souden achterlaten daer ommers eenighe blomkens der deuotien wt te plucken.

De Godt-
vruchtige
gepeysen
vande de-
wote sielē
tot de H.
Maria on-
der leyse-
nen der
Kercke.

Op eenen anderen tyt doek op den selfften Feestdagh alse seer deuoot was inde Mettenē onberschepdende de dzy Nocturnos in dzy besonder deuotien / int eerste Nocturno soo vermaende sy de gloriose Maeght dooz elc woordt ende note de vertroostinghen diemen gheloofte datse int verwachten van haren saligheten wt ganck soo van haren Zone als oock banden heylighen ontfanghen heeft: waerom tot elck woordt / waer dooz soo dooz dese als dooz eenige bande geloouige inde heele werelddt. vermaent werdt de doozs. vertroostinghen / scheen de onberleete Maeght als omringhelt te worden met blommen der roosen en leliken der valleyen. In het tweede Nocturno soo vermaende sy haer bande soetste wellusticheden diese genietten inden wrganck van dese werelddt / tot het hemelsch palles seer teerlyc steunende op haren benden / dooz welke elck besonder scheen de doozluchtige Maeght verciert te worden met soo veel ciracts alse met woorden vermaent werdt van die wellusticheyt inde heele werelt. Maer inden derden Nocturno vermaende sy de Contuginne der Hemelē / van die ontvrypelicke ende alle menschen verstandt te bouen gaende glorie / waer dooz sy ontfangen is ghe worden inden inganc des rijcks / en verheuen is gheworden bouen alle weerdigheyt des hemels : tot welke elcke besonder woorden haer toe gediendt werden ontallighe schynselē / ende

oock

oock de soetste smaken gelijem intreckt dooz
 de welriechenhepdt van verscheyden reicken.
 Maet onder de Masse soose d'zingel lesende/
 Laudate Deū omnes gentes, &c. Dooz het eerste
 alle de heyligen bat/ datse de verdiensten van
 hun weerdigheden vooz haer souden aen den
 Heere offeren: op dat se daer dooz weerdelije be-
 reydte zynde soude mogen ten v. Sacramente
 gaen. En aen het tweede Laudate alse weder-
 om badt de salige Maeght/ ende aen het derde
 den Heere Jesum. De h. Maeght soose aenge-
 roepen werdt/ opstaende heeft gestaen inde re-
 genwoordicheyt vande blinkende ende altijde
 stille Oypuldicheydt / vooz haer offerende de
 verdiensten van die behaeghlyckste weerdiche-
 den/ waer dooz sy inden dagh van haer opne-
 minge bereydt is gheweest bouen de mensche-
 lijcke/ta oock Engelsche weerdicheyt/ en hem
 oopt volcomenste behaeght heeft. Ende soo met
 de meeste vrendelicheyt als haer plaetse ouer-
 geuende heeftse de siele gewenct/ seggende: Comt
 wtuercozen/ ende staet in mijn plaetse met alle
 de volmaectheyt der deughden/ waer mede ick
 het opsicht vande altijt eerweerdige Oypul-
 dicheyt tot my ghetrocken hebbe / op dat ghy
 ooc vooz so veel v. mogelijc is/ moecht behaegh-
 lijc zyn aen de h. Oypuldicheydt. Waer ouer
 sy verwondert zynde heeft gheseyt met groote
 neergebogentheyt. O Continginne der Hemelē
 en met wat verdiensten soude ic sulcs vermogē.
 Ende sy heeft geantwoydt: met d'z saken sulc
 ghy daer toe bequaem gemaecht worden. Ten
 eerste dat ghy bidt dooz de onnooselste supuer-
 heydt/ waer dooz ick vooz den Sone Godts in
 mijn Lichaem een behaeghlycke wooninghe
 bereydt hebbe gesupuert te worden dooz mijn
 gebed

Een ma-
 niere van
 een gebe-
 den tot
 de Heyli-
 ghen om
 bereyt te
 vvoorden
 ten H. Sa-
 cramente

De H. Ma-
 get Maria
 deylt geer-
 ne mede
 haer ver-
 diensten
 aen die
 haer aen-
 roepet

Hoe dat
 vvy de
 Priuilegiē
 vande ver-
 diensten
 vā Maria
 mededeel-
 achtigh
 vvoorden.

gebed

gebet van alle sinette. Ten tweeden sult ghy
 bidden dooz de diepste gotmoedicheyt / dooz de
 welke ick verdient hebbe verheuen te worden
 bouen alle Choozen der Engelen en der Heplis-
 gen / dat alle v onachtsaemheden souden mo-
 gen vergeuen worden. Ten derde bidt dooz die
 onweerdeerlijcke liefde die my onberschepdelijc
 met Godt versaeint heeft / dat v soude gegeuen
 worden ouerbloedicheyt van verdiensten. Het
 welc soo dese deuotelijc te werck stelde / soo isse
 ter stont verheuen gheworden inden Geest tot
 de hooghe der glozien die haer soo metweerde-
 lijc dooz de verdiensten vande Keyserinne der
 Hemelen ghegont werdt. Ende alisse so in haer
 plaetse met de Priuilegien van haer verdienst
 soo eerlijc verscheen dooz den Heere / so heeft de
 Heere des maesteyts meer danmen soude con-
 nen seggen / sijn behagen in haer gehad / oock
 alle de Engelen ende Hepligen comende deden
 hun beste om haer reuererie te bewijsen. Daer
 na als die van het Conuent ter tafelen Godts
 gingen / soo stont die Coninginnus der glozien
 aen de rechter handt van die communicer-
 de / haer bedeckede met een deel van hare man-
 tel die met de blommen van hun gebedt verciert
 was / seggende: Aensiet dese mijnen soetste So-
 ne dooz den dienst van mynder gedachtenisse.
 Dooz welke begeerte de Heere wonderlijc ver-
 soent zijnde vriendelijc hen smeekende heeft
 hysse met hun kinneken genomen / en dat duer-
 de tot dat hysse de H. Hostie ghegheuen hadde.
 Ende so dese oock communicerende het selfste
 Sacrament offerde den Heere tot eenen eelwi-
 gen lof / tot vermeerderinge vande blydschap /
 glorie / ende saligheyt van sijn salighste Moeder
 als willende vergelden de offerhande van haer
 ver-

De H.
 maecht
 die helpt-
 se goeder
 tierlic die
 haer eerde.

verbienste/waer mede sy haer armoede hadde
 geholpen. De Heere Jesus als schenckende aē
 sijn soetste Moeder een giste/seyde: Siet Moē-
 der ic geue u het uwe wederom verdubbeleert/
 noch daerom en ontneeme ict aen dese niet/aen
 de welcke ghy u gewerdighde dit te gheuen ter
 liefden van mijnen naem. Maer als het Con-
 uent was wederō na de Processie inde Thooz-
 geromen/eude sanck de Antiph. Ave Domina
 mundi Maria, &c, docht haer door den ouersoet-
 sten sanck der opperste Hemelsche heyzen/ dat
 den Hemel heel beroert werdt door eenen dans
 der nieuwer verheuginge/ende terstant is ver-
 openbaert geworzen de gloriose Maeght sta-
 de booz den auter aen de rechter handt van
 haren Sone ter Conuerten waerts/ in een wt-
 nemende glorie. Maer in dat woort: Ave ca-
 lorum Regina, alle de Heyligen hun knien booz
 haer buygende eerden haet opt bequaemste/
 als de Moeder van hunne Heere. Maer onder
 dat woort: Ave virgo virginū, heeft de Maeght
 wtgerepct met haer teere handt een de wilste
 lelle tot alle die daer teghenwoordigh waren/
 hen als lockende ende versterckende om naer
 te volghen het boozbeeldt van haer supierste
 Maeghdom. Alsinen sanck/ Per te venit redem-
 tio nostra, soo is alle het ingewardt van haer
 moederlycke goedertierenheyt soo beweeght
 geworzen / dat door die bouen-ouerbloedighe
 wellusticheden van die genoechte die sy in dat
 woort gheboelde (op dat ic dese ghelijckentse
 seggen magh) haer niet connende wederhouwe
 haer liet vallen door de wellustige soeticheyt op
 de borste van haren Sone. Daer na met die
 woorden: Pro nobis rogamus rogata, hattet den
 hals van haren Sone met verscheyden vrien-
 delijc

Het ont-
 fangen vā
 het H. Sa-
 crame-nt
 comt noc
 te staēt of
 vermeer-
 deringhe
 vande glo-
 rie ende
 blijfchap
 der Hey-
 lighen.

Hoe aen-
 genaē dat
 de Leyse-
 nen vā de
 Kercke aē
 de Heyli-
 gen sijn.
 De voor-
 sprake vā
 Maria.

delijcheden den Coninck der Coninghen / den
 Heere minnelijckheyt bewijssende / verdoonde
 hem met wencken elck suster besondet vooz elc
 biddende. Alsmē begost de Mariphy. Hodie beara
 De bene- virgo, soo isse gesien geweest omringelt met een
 dictie van de H. groote glozie inde soete omhelsinghe van haer
 Maeghe Sone / datse dygenomen wert na den hemel/
 Maria. haer volghende ende met iubilante feest bewij-
 sende alle de Oorden des hemels. Ende alse
 Hoe dat- soo inde hemelsche glozie verheuen werdt / ne-
 men de mende de rechter handt van haer Sone / daer
 daer van mede heeftse gebenedijdt alle de vergaderinge.
 dese bene- Dooz welke benedictie scheen op elcken per-
 dictie sal soon de gedaente van een guldt Cruys te han-
 verrijgē. gen met eenen groen rietm. Waer dooz sy ver-
 staen heeft dat elck van hun soude moghen
 bruchtbaerlyc vercrijgen de daer van die bene-
 dictie met een groepende geloof en betrouwen
 tot de Moeder des vermherticheyds.

Op den Feestdagh van S. Bernaert, hoe dat wy de
 verdiensten der Heylighen onse maken, ende
 vande rechtveerdigste vergeldinge Gods.

D A T L. C A P I T T E L.

ALs dese daeghs te bozen den feestdagh van
 S. Bernaert onder de Masse ouerdachte de
 verdiensten vanden heylighste Vader (tot den
 welcke sy een sonderlinge deuotie hadde / ouer-
 midts het Privilegie van syn hontchbloupende
 S. Bernaert moorden / so heeft hem den deuootsten Abt aen
 honich haer veropenbaert / ontcleedt zynde eerweerde
 vloeyde. lye met een ontwisprekelycke glozie. Ende om
 soo te seggen met een hemelsch rraet so dat om
 hem te beschouwen sijn cleedt blyckelijck ver-
 toont werdt / wonderlyc te zyn van dyz verue /
 want daer glinsterden in der lelien witticheyt
 vande